

Laa Ä°laah Ä°ll-Allah jechuun Maal jechu?-Kutaa-2

Description

Tawhiida

Jiâ€™oota darban keessatti waaâ€™ee tawhiida ilaalu keenya ni yaadatama. Hiika tawhiida, gosootaa fi faayda isaa ilaalle turre. Jechi â€œTawhiidâ€¢ jedhu xumura, wahhada, yuwahhidu jedhu irraa kan fudhatameedha. Wahhada jechuun tokkichoomse, tokkicha godhe jechuudha. Akka shariâ€™aatti tawhiida jechuun â€œRabbiin mootummaa fi hojiwwan Isaa keessatti Tokkicha shariika hin qabne, Zaata fi sifaata (amaloota) Isaa keessatti Tokkicha fakkaataa hin qabne, Isa gabbaruu keessatti Tokkicha dorgomaa hin qabne taâ€™uu amanuudha.[\[1\]](#)

Gosoota tawhiida sadan yoo kaasne wanti armaan olii caalatti ni hubatama:

1ffaa- Tawhiidu Ar-Rububiyyah, 2ffaa- Tawhiidu al-asmaâ€™a wa sifaat, 3ffaa- Tawhiidu al-Uluhiyyah

Tawhiidu Ar-Rububiyyah (Tawhiida Gootummaa)- jechuun kan wantoota hundaa uume, sooru, jiraachisu, ajjeesu fi qindeessu Rabbiin qofa akka taâ€™e amanuudha. Akkasumas, hojiwwan Isaa kanniin keessatti shariika (kan Isa waliin qooda fudhatu) akka hin qabne mirkaneessudha.[\[2\]](#) Tawhiinni kuni hojiwwan Rabbiit kan wal qabatuudha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa yommuu samii, dachii fi wantoota isaan keessa jiran hunda uumu, eenyulle Isa hin gargaarre. Kanniin hunda kophaa (adda) Ofii uume.

Tawhiidu al-asmaâ€™a wa sifaat (tawhiida maqaalee fi amalootaa)- gara hundaan amaloota gugguutuu fi gaggaariin kan guuttame Rabbii Tokkicha qofa akka taâ€™ee amanuudha. Ammas, fakkaataa akka hin qabnee fi amaloota hanquu hundarraa qulqulluu akka taâ€™ee amanuudha. Gara hundaan amaloota guutuu Kan qabuu fi amaloota hanquu hundarraa qulqulluu kan taâ€™e Rabbii oltaâ€™aa qofa.

Gosoota tawhiida lamaan kanniin sammubani.com irratti balâ€™innaan ilaalle jira. Tawhiidu al-asmaâ€™a wa sifaat jalatti maqaalee Rabbii subhaanahu wa taâ€™aalaa sifaata of keessaa qaban 20 ol ilaalle turre. Ibsa Maqaalee hundaa barreessuuf yeroon nutti gabaabbate. Boqonnaalee (suuraalee) Qurâ€™aanaa yommuu ibsinu achi keessatti maqaalee hafan waan hubannuuf gara gosa tawhiida sadafkaatti ceâ€™uu barbaanne.

Tawhiid Al-Uluhiyyahâ€¢ jechuun â€œIbaadaa keessatti Rabbiin tokkichoomsuu fi amantii Isaaf qulqulleessudha.[\[3\]](#) Hiikni tawhiida kanaa jecha â€œLaa Ilah ill-Allah (Dhugaan gabbaramaan Rabbiin malee hin jiru)â€¢ kan jettuudha.

Ammaan booda hojiin keenya tawhiida gosaa kanaa siritti hubachuudha. Tawhiida gosa kanaa siritti hubachuu jechuun hiika Laa ilaah ill-Allah fi faallaa kanaa kan taâ€™e shirkii beekudha. Hubannaan namootaa garagara. Namoonni gariin hiika jechaa yommuu ibsaniif yoosu hubatu. Gariin immoo faallaa jechaa yoo ibsaniif maalummaa jechaa ni hubatu. Kanaafu, tooftaa hiikaa lamaan kanatti fayyadamuun

Laa ilaah ill-Allah hubachuuf ni yaalla. Haala gabaabaa taâ€œeen â€œLaa ilaah ill-Allahâ€œechuun â€œDhugaan gabbaramaan Rabbiin malee hin jiruâ€œechuudha. Mee hiika Laa ilaah ill-Allah balâ€œinnaan ilaalun dura tuqaalee lama ijoo haa ilaallu:

Faayda Laa ilaah ill-Allah

Hojiin gaariin Rabbii oltaâ€œaa biratti fudhatama argachuuf namni Laa ilaah ill-Allah tti amanuu fi dubbachuu qaba. Namni Laa ilaah ill-Allah tti qalbiin hin amannee fi arrabaan hin dubbanne hojiin isaa hundi jalaa bada. Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati. Namni furtuu tana hin qabne, Jannata seenu hin dandaâ€œu. Balâ€œinaan faaydalee tawhiida jalatti waan ilaallef mata-duree kana hin dheeressinu. Namni faayda Laa ilaah ill-Allah balâ€œinnaan beeku barbaadu linkii tana tuquun dubbisuu dandaâ€œa.
<https://sammubani.files.wordpress.com/2020/01/tawhiid-1.pdf>

Ulaagaalee (Sharxiwwan) Laa ilaah ill-Allah-Kutaa 1ffaa

Laa ilaah ill-Allah jedhanii ragaa bahuun furtuu Jannataati. Garuu Muslimoonni baayâ€œeen arrabaan qofa Laa ilaah ill-Allah jechuun Jannata waan seenan isaanitti fakkaata. Haa taâ€œuu malee arrabaan qofa Laa ilaah ill-Allah jechuun nagaha nama hin baasu. Dhugumatti, munaafiqoonni â€œRabbitiin malee dhugaan gabbaramaan akka hin jirre ragaa nan bahaâ€œâ€œjehaa turan. Garuu Rabbitiin kijibdoota akka taâ€œan isaan ibse. Qilee Jahannam gadi aanaa keessa akka jiraatan dubbate.

Eeyyen Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati. Garuu jecha tana jechuun ulaagaalee murtaaâ€œan qaba. Taabiâ€œin keessaa hayyuun Wahb ibn Munabbih jedhamuakkana jechuun gaafatame: â€œ jechi Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati mitii?â€œ Innisakkana jechun deebise, â€œEeyyen! Furtuu Jannataati. Garuu furtuun hunduu ilkaan qabdi. Furtuu ilkaan sirrii qabdu yoo fidde, balballi siif banama. Yoo ilkaan sirrii hin qabaatin immoo balballi siif hin banamu.â€œ Ilkaan kuni ulaagaalee (sharxiwwan) Laa ilaah ill-Allah ti. Namni Laa ilaah ill-Allah jedhu ulaagaalee kanniin yoo qabaate, balballi Jannataisaaf banama. Mee ulaagaalee kanniin Qurâ€œaanaa fi hadiisa irratti hundoofne haa ilaallu. Laa ilaah ill-Allah sharxiwwan saddeet qaba. Isaanis: Beekumsa, yaqiina, fudhachuu, masakamuu, sidq (dhugaa taâ€œuu), ikhlaasa, jaallachuu fi wantoota Rabbitiin alatti gabbaraman mormuudha. Mee ulaagaalee (sharxiwwan) kanniin ragaa waliin haa ibsinu:

Ulaagaa (Sharxii) 1ffaa-Beekumsa

Namni yommuu Laa ilaah ill-Allah jedhee ragaa bahu, hiika Laa ilaah ill-Allah beeku qaba. Rabbitiin subhaanahu wa taâ€œaalaa ni jedha:

﴿فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾

â€œRabbitiin malee dhugaan gabbaramaan biraajakka hin jirre beeki! Dilii keetifis [Rabbitiin] araarama kadhu, muâ€œmintoota dhiiraa fi dubartootaafis [kadhu]â€œ Suuratu Muhammad 47:19

Namni yommuu Laa ilaah ill-Allah jedhee ragaa bahu, wanta kalimaan (jechi) Laa ilaah ill-Allah mirkaneessitu fi dhabamsiistu beeku qaba. Hundemaa â€œeragaa bahuu (shahaada)â€œechuun wanta

â€œNamni dhugaan gabbaramaan Rabbiin malee akka hin jirre osoo beekuu duâ€™e Jannata seene.â€
Sahih Muslim 26

Kana jechuun namni â€œLaa ilaah ill-Allahâ€• siritti beekee fi itti amanee duâ€™e Jannata seene.

Sharxii 2ffaa: Yaqiina

Yaqiina jechuun shakkii tokko malee dhugaan amanuu fi mirkaneessudha. Yaqiinni faallaa shakkiiti. Ingiliffaan certainty, Amaariffaan irgixanyinat jedhama. Namni yommuu Laa ilaah illallah ragaa bahu dhugaan itti amanu qabu. Kana jechuun Rabbiin malee dhugaan gabbaramaan akka hin jirre hidda qalbii irraa dhugaan amanuu fi mirkaneessu qaba. Shakkiiin qalbii keessa yoo seene, jechi Laa ilaah illallah nama hin fayyaddu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa muâ€™mintoota (warra dhugaan amanan) akkana jechuun ibse:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
وَجَاهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ
الْأَصْدِيقُونَ

â€œMuâ€™mintoonni warroota Rabbii fi Ergamaa Isaatti amananii ergasii hin shakkinee fi qabeenya isaaniitii fi lubbuu isaanitiin karaa Rabbii keessatti qabsaaâ€™aniidha. Isaan sun isaanumatu warra dhugaati.â€ Suuratu al-Hujuraat 49:15

Faallaa kanaa munaafiqota warra qalbiin isaanii shakkitu akkana jechuun ibse:

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبٍ مِّنْ يَرْدَدُونَ

â€œ[Lola irraa duubatti hafuuf] hayyama kan si gaafatu kanneen Rabbii fi Guyyaa Aakhiratti hin amannee fi qalbiin isaanii shakkite qofaadha. Isaan shakkii isaanii keessa deddeebiâ€™u.â€

Akkuma hayyooni baayâ€™een dubbatanitti shakkiin namni qalbii isaa keessatti akka qubatu hayyamu fedhii lubbuu caalaa iimaana namaa irratti balaa guddaa fida. Sababni kanaas, namni fedhii lubbuu guuttachuun tarii boodarra tawbachuu fi badii kana dhiisu dandaâ€™a. Gara biraatin immoo hanga namni dhumarraati Islaama keessaan guutumaan guututti bahuutti shakkiin qalbii keessatti lixuu dandaâ€™a. Yookiin yommuu shakkiin qalbii keessatti hidda qabatu, qalbii isaa keessa iimaanni kan hin jirre taâ€™ee Islaama hordofuu dandaâ€™a. Kuni immoo homaa nama hin fayyadu.

Shakkiif qorichi hundarra guddaan beekumsa. Beekumsa sirrii Qurâ€™aanaa fi sunnah qabaachuun shakkii hunda oofa. Namni maddoota kanniin qoâ€™achuu fi hubachuun yaqiina argachuun dandaâ€™a. Namni akkuma qoâ€™atuu fi baratuun yaqinni isaa cimaa fi jabaa taâ€™aa adeema.
In sha Allah itti fufaâ€!

Ulaagaalee kanniin galmaan gahuuf akka nama gargaaruuf jecha kitaabni, â€œIBSA MAQAALEE FI SIFAATA RABBII (SUBHAANAHU)â€ jedhu websaayiti kana irratti maxxanfamee jira.

Kitaabban wabii:

- [1] [Ash-Shirku fil qadiimi wal hadiis](#)i-fuula 20, Abu Bakr Muhammad Zakariya
 - [2] <http://sammubani.com/2019/06/19/gosoota-tawhiida-kutaa-1/#.XhogCMj7TIU>
 - [3] <http://sammubani.com/2019/06/21/gosoota-tawhiida-kutaa-2/#.Xhop9sj7TIU>
- [Aqiidatu Tawhiid-fuula 48-49](#), Sheykh Saalih ibn Fawzaan
[Commentary on the Forty Hadith of An-Nawawi-Vol.1](#), fuula 282-284

Date Created

January 21, 2020

Author

admin